

NAJVEČJE SLOVENSKO JEZERO

DRAVSKI

Letovišča ob Vrbskem jezeru

Vrbsko jezero je dar ledene dobe. V tej dobi so se mogočni ledeniki valili z visokih gora v doline. S svojo ogromno težo so te ledene reke globoko izorale doline. Na Koroškem je bil najmogočnejši dravski ledenik. Ta je bil pri Beljaku 1000 metrov visok. Tukaj se je razdelil na tri panoge: en del je izoral dolino Osojskega jezera, drugi del dolino Vrbskega jezera, tretji del pa Rožno dolino ali Rož. Ko je minula ledena doba, ki se je štirikrat ponovila, se je led stajal in nastala so jezera. Tudi v Rožu je bilo nekoč 18 km dolgo jezero, ki je pozneje odteklo. Ostala pa sta Vrbsko in Osojsko jezero.

Že za časa Rimljanov je vodila po severnem obrežju Vrbskega jezera cesta, a ne tik ob jezeru, marveč nekoliko više. Ta cesta je vodila iz Akvileje ob Jadranu mimo Beljaka in Vrbskega jezera v Virunum na Gosposvetskem polju. Mesto Virunum je bilo razdejano za preseljevanja narodov.

Lend-prekop, ki veže Celovec z Vrbskim jezerom, so skopali l. 1527. V Celovcu lahko sedeš v čoln ali pa na parnik in se po prekopu pelješ na Vrbsko jezero. Po jezeru vozijo poletni veliki parniki in oskrbujejo promet. Jezero leži 441 m nad morjem in je na najglobljem mestu 85 m globoko. — Vrbsko jezero spada med najtoplejša alpska jezera. Že majnika se ogreje do 21° C, avgusta pa se zviša temperatura na 28° C in pade šele sredi septembra pod 20°. Voda je kristalno čista, tako da se vidi 10 do 15 m v globino.

Proti božiču zmrzne 4 km dolgi Lend-prekop in proti koncu januarja zamrzne tudi jezero samo. Od Celovca pa do Vrbe nastane idealno drsališče dolgo v eni smeri 22 km. Marca se led zopet staja in konec aprila se že kopljejo v jezeru.

Iz Ljubljane, Maribora in Gorice je do Vrbskega jezera enako daleč oziroma enako blizu, namreč samo tri ure z brzovlakom. Tako vidimo, da je to največje slovensko jezero od imenovanih treh središč slovenske zemlje enako daleč oddaljeno.

Glavna letovišča ob Vrbskem jezeru so: **Vrba** (nemško: Velden) ob zahodnem obrežju, **Poreče** (nem.: Pörschach) in **Kriva Vrba** (nem.: Krumpendorf) ob severnem obrežju in **Otok** (nem.: Maria Wörth) ter **Ribnica** (nem.: Reifnitz) ob južnem obrežju.

Najbolj obiskano letovišče je Vrba. Vrba ima 20 hotelov, penzionov in zdriavišč ter nad 200 vil. Odrasli domačini v Vrbi še vsi znajo slovenski, a s tujcem nočejo slovenski govoriti: sramujejo se. »Deutsch ist nobel« = nemško je imenitno, »z nemščino prideš daleč«, ta dva nauka vtepa nemška šola naši slovenski deci na Koroškem v glavo in srce že nad pol stoletja. Če pa prideš ven iz Vrbe, po vseh sosednjih vaseh še govorijo slovenski. Vrba spada v župnijo Dvor, ki leži četrtr ure nad Vrbo.

Uro hoda severno od Vrbe sta dve ljubki jezери: Jezerce in Jezero v gozdu. Jezero v gozdu je okrog in okrog obkroženo od gozda in iz jezera je napeljana voda na turbine, ki ženejo električno centralo, stoječo ob obrežju Vrbskega jezera. Ne daleč od Vrbe, ob cesti v smeri proti Celovcu, stoji kamen z napisom:

Bis hierher und nicht weiter
kamen die serbischen Reiter
anno 1919 —

to je: do tukaj in ne dalje so prišli srbski jezdeci l. 1919.

Bridki spomini se nam vzbujajo ob tem napisu. Zakaj je ostala ta slovenska zemlja pod tujo oblastjo? Zato, ker je nismo l. 1918. po razsulu stare Avstrije nemudoma zasedli. Nemci sami so to pričakovali in so že bili na to pripravljeni. Če bi bili l. 1918. še novembra zasedli Celovec in Beljak, bi nam pripadlo tudi Vrbsko jezero. V tem slučaju bi bil Celovec danes prav toliko slovenski kot je Maribor. Saj trdijo, da je bil v dobi stare Avstrije Maribor bolj nemško mesto kakor Celovec. Zamudili smo odločilni trenotek! Nismo bili pripravljeni nanj. Mladina slovenska! Pripravi se bolje na velike, odločilne trenotke, nego je bil naš rod pripravljen na veliki trenotek ob razsulu l. 1918.!

Poreče imajo kakih 15 hotelov in penzionov in nebroj vil. Narodnostne razmere so iste kakor v Vrbi. V šoli in v cerkvi vse nemško, in vendar odrasli še vsi znajo slovenski. Tudi po vaseh okrog Poreč še povsod govore slovenski. Podobno kakor v Vrbi in v Porečah je v Krivi Vrbi. Tudi tukaj je v šoli in v cerkvi vse nemško. A tudi tukaj odrasli še vsi znajo slovenski. Če bi bili ti kraji l. 1918. prišli v jugoslovensko državo, kar bi bilo le naravno in pravično, bi danes v Vrbi, v Porečah in v Krivi Vrbi vsi govorili slovenski. Bili bi to slovenski kraji.

Še enkrat, mladina, zapomni si: Pripravi se bolje na odločilne trenotke, kakor smo bili pripravljeni l. 1918. Ne izpusti izpred oči verzov:

Prost mora biti, prost naš rod,
na svoji zemlji svoj gospod! —

ter:

Na naši zemlji tuji rod
naj gost nam bo, a ne gospod! —

Slovenska zemlja Slovanom! —

Ob južnem obrežju leži na polotoku letovišče Otok s starodavno romarsko cerkvijo, malo vzhodno od Otoka pa Ribnica s popolnoma nemško šolo. Južno od Ribnice so Hodiše s Hodiškim jezerom. Manjši letovišči ob Vrbskem jezeru sta: Sekira in Majernik; obe ležita vzhodno od Ribnice.

Mesto Celovec ima ob jezeru urejeno kopaljšče. Do kopaljšča vozi iz mesta električna železnica. —

Lepo je Vrbsko jezero, a pri spominu nanj nam krvavi srce, kajti ves ta krasni slovanski svet se potaplja v nemško morje. Še par kratkih desetletij, in severno obrežje bo popolnoma nemško. In potem bo prišlo na vrsto, deleč isto usodo, tudi južno obrežje. —

Jezero Vrbsko, kras Korotana,
biser prirodne lepote, znaj,
da krvavi mi, da peče me rana,
kadar se nate spominjam sedaj!

